6 МАР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

• № 54 (10.050). • 1991 йил 19 март • сешанба • Баҳоси 6 тийин.

Биринчи умумхалқ референдуми бўлиб ўтди

СССР ПРЕЗИДЕНТИ: ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚНИ ЁҚЛАБ ОВОЗ БЕРАМАН

М. С. Горбачев совет ва чет эл журналистлари билан суҳбатда янгиланган ССР Иттифоқининг келажаги тўғрисидаги референдумда ижобий натижаларга эришилишига ишонч билдирди. 17 март куни журналистлар СССР Президенти овоз берган сайлов участкасига келишган эди. Суҳбатдаги дастлабки савол шундай бўлди: «Иттифоқ бўладими, Михаил Сергеевич?»

М. С. Горбачев: Бунга ишончим комил. Бошқача фикрда бўлиш учун ё бехабар ёки масъулиятсиз киши бўлиш керак. Мана шу улкан мамлакатда яшаб турган бизларга ҳам, шунингдек сизлар вакиллари бўлган барча мамлакатларга ҳам Иттифоқни сақлаб қолиш зарур. Иттифоқ ҳам янги бўлиши, биз унитаризмдан воз кечиб, янгиланган федерацияга ўтишимиз, вакиллар орқали — бугунги сиёсий воқеликларга, жаҳондаги жараёнларнинг ҳозирги, жумладан иқтисодий ва ижтимоий жараёнларнинг ривожланишига мос келадиган тарзда ваколатларни тўғри, энг мақбул тарзда тақсимлаш орқали федерациянинг имкониятини очиб беришимиз зарур.

— Сиз Россияда Президент лавозимини жорий этиш ғоясига қандай муносабатдасиз?

М. С. Горбачев: Мен россияликларнинг фикрини қадрлайман.

— Сизнинг шахсий фикрингиз қандай?

М. С. Горбачев: Менинг фикрим кўп жиҳатдан Россия Конституциясининг эълон қилинган лойиҳасидан олинган таассуротга асосланади. Россияда президентлик шундай шаклда тасаввур қилинадиган бўлса, ўйлайманки, бу катта хавф-хатарни ўз ичига олади. Аслида, Россия Федерациясида президентлик идорасининг Россия Конституцияси лойиҳасида баён этилган концепциясини ривожлантирадиган бўлсак, унда суверен давлатларнинг ҳеч қандай Иттифоқи тўғрисида, Иттифоқни сақлаб қолиш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Ўйлайманки, бу масала яна россияликлар, республика Олий Кенгаши ва айниқса РСФСР халқ депутатлари Съезди муҳокама қилиши учун асос бўлади.

— Михаил Сергеевич, айирмачилик тамойиллари Қуролли Кучларнинг ядровий имкониятнинг бўлиниб кетиш хавфини туғдиради... Бу хусусда сиз нима дейишингиз мумкин?

— Эълон қилинган ва республикалар ваколатли намояндалари фаол куч-ғайратларининг самараси бўлган Иттифоқ шартномаси лойиҳаси марказ билан республикалар ваколатларини тўғри, оқилона тақсимлаш имконини беришига аминман. Шартномада мудофаа, Қуролли Кучлар Иттифоқ давлати ваколатига ўтказилган, шу боисдан Қуролли Кучларнинг ва бунинг устига ядровий кучларнинг ҳеч қандай бўлиниб кетиши тўғрисида гап бормайди. Россия Федерацияси Конституциясининг лойиҳасида, Президент идораси билан боғлиқ қисмида эса Россия Президенти федерация Қуролли Кучларининг бош қўмондони бўлиши тўғрисида гапирилади. Бу жиҳат рўёбга чиқариладиган бўлса, жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин. Ўйлайманки, халқ буни тушунади ва бугунги кунда Иттифоқ шартномаси, янгиланган федерация ялпи қўллаб-қувватланаётганлиги мамлакат, шунингдек халқаро барқарорлик манфаатлари йўлида хавфсизлик ва мудофаа масалаларини ҳал этиш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

— СССРда фуқаролар уруши бўлиши мумкинми?

М. С. Горбачев: Сиёсатчиларнинг бурчи воқеаларнинг бундай бурилиши: унинг сиёсий, иқтисодий, ҳарбий оқибатлари тўғрисида огоҳлантиришдан иборат. Одамлар буларнинг ҳаммасини англаб етишлари, мамлакатдаги ишлардан, ундаги ва унинг теварагидаги вазиятдан хабардор бўлишлари зарур. Иттифоқ шартномаси сари бораётганлигимиз, иқтисодиётимизни ислоҳ қилиш, ҳуқуқий давлатимизни қарор топтириш сари бораётганимиз — буларнинг ҳаммаси пировард натижада тартибни, ҳамжиҳатликни мустаҳкамлайди ва мутлақо бошқача вазиятни вужудга келтиради. Бундай вазиятда энг мураккаб масалалар демократик негизларда ҳал этилади. Ўзим тўғримда гапирадиган бўлсам, халқ, давлат, Конституция тақдири хавф остида қоладиган жойларда, барча ваколатлардан фойдаланиб, чинакам демократик ўзгартишларни давом эттириш учун ҳамма ишни қиламан. Аминманки, жамият юқорида айтиб ўтилган вазифаларни вазиятни янада кескинлаштирмай, бунинг устига жамият парчаланилишини билдирадиган фуқаролар можароларисиз ҳал этиш имкониятига эгадир. Ўйлайманки, биз бунинг олдини олишга муваффақ бўламиз.

— Сиз Болтиқбўйи республикаларида ўтказилган жамоатчилик фикрини сўраб билишга қандай муносабат билдирасиз?

М. С. Горбачев: Мен ўз муносабатимни тегишли фармонда баён этганман ва унга ҳеч қандай қўшимча қилмайман. Биласизларки, мен кайфиятга қараб ўз эътиқодимни ўзгартирмайман.

— Баъзи республикалар референдум ўтказмаганлигига қандай муносабатдасиз?

М. С. Горбачев: Биз янги Иттифоқ шартномаси тузганлигимиз ва шартнома яқин вақт ичида имзоланиши аниқ. Бу — асосий тамойил. Шартнома лойиҳасини тайёрлашда қатнашган республикалар янгиланган Иттифоқ тезроқ нормал изга тушишидан ғоят манфаатдордирлар. Ўшанда бошқа барча республикалар олдида савол пайдо бўлади. Ўйлайманки, улар аниқ қарорга келадилар, чунки ҳозирнинг ўзидаёқ ўз фикрларини айтмоқдалар. Шарқий Европа мамлакатларида қандай бўлган эди? Биз маълум вақт алоқаларимиз характерига нисбатан, шунингдек бизларга, Совет Иттифоқига нисбатан танқидий муносабат намоён бўла бошлаганлигини ҳис этдик. Биз йўл танлаш, демак қўшнилар, дўстларнинг қандай йўл танлаши эркинлиги қоидасига амал қилиб, бир хил, менимча, тўғри йўл тутдик. Улар маълум бир қарорга келишларига имконият бердик. Орадан бир йил ўтди, энди муаммо бундан буён биргаликда қандай яшаш кераклигини муҳокама қилиш учун барча хоҳловчиларни қабул қила олишдан иборат. Республикаларимизнинг нусха олиши Европа даражасидан юқори эканлигини тушунган бўлсалар, буни айниқса тушунадилар, деб ўйлайман.

— Баъзилар Иттифоқ учун овоз бериш — шахсан сиз учун овоз бериш демак, деб даъво қилмоқдалар...

М. С. Горбачев: Бошқа сиёсатчилар шундай деб ҳисоблашади. Аммо мен бу саволга илгарироқ референдум олдидан сўзлаган нутқимда жавоб берганман. Гап халқимиз тақдири ва бутун тараққиётимиз тақдири тўғрисида бормоқда. Бу — шахсий манфаатлар эмас.

— Сиз Ельциннинг фуқаролар уруши бўлиши мумкин эмаслиги тўғрисида гапирган кейинги нутқига қандай муносабатда бўляпсиз?

М. С. Горбачев: У уруш эълон қилиш, «енг шимариб ва мушт кўтариб» душманларни, жумладан ўз атрофидаги душманларни аниқлаш кераклиги тўғрисида гапирганидан кейин ана шундай деди. Бунда мен учун ҳамма нарса равшанлигини биласиз. Одамлар унинг фикрини эшитишди. Ўзини кўришди ва энди ўзлари ҳал қилишсин. Шахсан мен учун — бу жиддий бахс ҳам заковатли фикрлашув ҳам эмас. Бу — бузғунчилик йўлидир. Бундай йўл ҳеч наф келтирмайди.

— Сиз Болтиқбўйи республикаларига мустақиллик берилишига тайёрмисиз?

М. С. Горбачев: Биз республикалар Иттифоқ таркибидан чиқишининг Конституциявий воситасига эгамиз. Мен шахсан — уларнинг янгиланган федерация — суверен давлатлар Иттифоқи таркибида ўз тақдирини ўзлари белгилашлари тарафдориман.

(ТАСС мухбири).

У ВИЛОЯТИМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ЯКДИЛЛИГИНИ, БИРЛИГИНИ, ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚ ТАРАФДОРИ ЭКАНЛИКЛАРИНИ ИФОДАЛАДИ

17 МАРТ куни мамлакатимизда умумхалқ референдуми ўтказилди. Совет фуқаролари Ватанимиз тақдири, келажагини ҳал қилиб берувчи бу референдумда ўз фикрларини билдирдилар. Шуни таъкидлаш мумкинки, вилоятимизнинг барча район ва шаҳарларининг меҳнаткашлари унда фаол иштирок этиб, конституцион ҳуқуқларини бажардилар.

Албатта, бугун овоз бериш натижалари тўғрисида аниқ маълумотларни айтиш қийин. Лекин жойлардан олинган хабарларга таяниб вилоятимиз меҳнаткашлари 17 март куни якдилликни, бирликни, янгиланган Иттифоқни ёқлаб овоз берганликларини таъкидлашимиз мумкин.

Қуйида мухбирларимизнинг вилоятимиз район ва шаҳарлардан тайёрлаган репортажларини эълон қилаяпмиз.

• КАЛИНИН

ШУНДАЙ қилиб, мамлакатимиз тарихида биринчи марта умумхалқ референдуми ўтказилди. Тўғри, у анчайин оғир вазиятда бўлди. Лекин назаримизда ана шундай пайтда халқнинг ўзи келгусида қандай яшашни белгилаб олиши катта аҳамиятга эга.

17 март куни Калинин райони ҳудудидаги овоз бериш участкаларини айланар эканмиз, халқимизнинг бунга бирмунча пухта тайёрланганликларининг гувоҳи бўлдик. Шу ўринда меҳнат фахрийси Сирожиддин ота Шукуровнинг фикрини алоҳида таъкидлаб ўтмоқ керак.

— Халқнинг ўзи ҳақ йўлни танлаб олади, — деди у. — Бугун аҳиллик, баҳамжиҳатлик, ҳамкорлик, дўстлик ҳамма нарсадан афзал. Фақат биргаликдагина ҳар қандай қийинчиликларни тезроқ енгиб ўтиш мумкин. Бунга ўз ҳаётим давомида кўп марта гувоҳ бўлганман. Ана шунинг учун иккиланмай ҳар иккала бюллетенга ҳам «ҲА» деб жавоб бердим.

Дарҳақиқат, Сирожиддин ота ҳақ гапни айтдилар. Соат 11.00 даёқ Ўзгариш қишлоқ Совети ҳудудидаги 20-овоз бериш участкасида рўйхатга олинган 2425 кишининг 1900 дан ортиғи овоз бериб бўлди.

Шуни айтиш керакки, бу участкада референдумни ўтказишга алоҳида ёндошилди. Овоз берувчилар

(Давоми 2-бетда).

● КАЛИНИН райониддаги Қатортол қишлоқ Совети ҳудудидаги «Партия XX съезди» жамоа хўжалигида жойлашган 15-участкада ҳам референдум уюшқоқлик билан ўтказилди. Шу райондаги 13-марказий участкада 2278 киши овоз берди. Сураткашимиз А. Тўраев олиб қайтган ушбу тасвирлар ана шу участкаларда олинган. Навбатдаги овоз берувчилар (юқорида ва ўнгда) ўз фикрларини билдирмоқдалар; Тошбоевлар оиласи вакиллари ҳам шу куни референдумда фаол иштирок этишди.

Наврўз

Наврўз байрами яқинлашган сари кунлар ҳам исиб, бепоён дала ва боғлар аро ҳақиқий баҳор нафаси сезила бошлади. Бу йилги байрамнинг файзи ва кўрки ўзгача. Жумҳуриятимиз президентининг фармонига мувофиқ уни умумхалқ байрами сифатида ҳамма жойда кенг нишонлашга пухта ҳозирлик кўрилаяпти. Шу мақсадда вилоятимизда ҳам наврўз халқ байрамига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш бўйича ташкилий қўмита тузилган эди. Унга вилоят ижроия қўмитаси раиси С. Д. САЙДАЛИЕВ раҳбарлик қилмоқда.

ҲАММА УЧУН ЗЎР ШОДИЁНА

— Ташкилий қўмита таркибига элликка яқин киши аъзо бўлиб кирган, — деди Сайфулла Давирович мухбиримиз билан суҳбатда. — Улар орасида партия, совет, касаба уюшма ходимларидан тортиб корхона, хўжалик раҳбарлари, шоир ва дин арбобларигача бор. Биз байрамни ҳар томонлама кўнгилли ўтказиш мақсадида кучларимизни маълум йўналишлар бўйича бирлаштиришга қарор қилдик. Тузилган гуруҳларнинг бири моддий ёрдамга муҳтож бўлган кишиларни аниқлаш ва улар учун байрам совғалари тайёрлаш билан банд бўлса, иккинчиси сайл қатнашчиларига савдо, маданий-маиший ва медицина хизмати кўрсатишни ташкил этиш масалалари билан шуғуллана бошлади. Яна бир гуруҳимиз Наврўзни вилоятимизга туташ бўлган қўшни жумҳуриятларнинг районлари вакиллари билан биргаликда нишонлаш чораларини кўра бошладилар. Гуруҳ раҳбарлари бажарилаётган ишлар тўғрисида ташкилий қўмита мажлисларида мунтазам ҳисоб бериб бормоқдалар.

Бундан ташқари ташкилий қўмита бевосита шаҳар ва районларда олиб борилаётган тайёргарлик ишлари билан ҳам қизиқаяпти. Бу борада Пискент, Калинин районлари, Олмалиқ, Чирчиқ шаҳарлари вакилларининг ҳисоботларини тингладик. Наврўзга байналмилал руҳ бағишлаш, унинг инсонпарварлик моҳиятини намойиш этишга қаратилган тавсиялар бердик.

Наврўзни вилоятимизда истиқомат қилаётган барча миллат вакилларининг байрами деб биламиз. Шу мақсадда саноат корхоналарида, кўпқаватли уйларнинг ҳовлиларида одамларни бирлаштиришга хизмат қилувчи тадбирлар ўтказилмоқда. Олмалиқ, Чирчиқ, Ангрен шаҳарларидаги уй-жойлардан фойдаланиш идоралари бир қатор мавзеларда сумалаклар ташкил этдилар, ободонлаштириш, кўчат ўтқазиш ҳафталиклари уюштирдилар. Бу тадбирларда барча миллат вакиллари фаол иштирок этдилар. Ўйлаймизки, 21 март куни бўладиган асосий шодиёнада ҳам ҳеч ким четда қолмайди.

— **Демак, Наврўз байрами вилоятимизда бошланиб кетибди-да.**

— Шундай деса ҳам бўлади. Маҳаллаларда, мавзеларда бошланган байрам секин-аста район, шаҳар марказлари томон одимлаб келаяпти. Ташкилий қўмитанинг бир гуруҳ аъзолари 18 мартда Бекобод райони марказида бўлган Наврўз тантаналарида иштирок этдилар. Соат миллари 11 ни кўрсатиши билан баҳор либосига бурканган қизча оқ отда марказий майдон томон кириб келди. Сўнг дала ишларига отланган соҳибкорлар, боғбонлар кўринди. Шу тариқа театрлаштирилган томошалар бошланиб кетди. Бунгача 12 жойда миллий павильонлар қад кўтарган эди. Улар атрофига ўрнатилган дошқозонларда сумалак ва ҳалимлар етилаётган, хўжаликлардаги қўли ширин пазандалар тайёрлаб юборган баҳор таомлари дастурхонларга тортилаётган эди.

Байрамга район ташкилий комиссияси яхши тайёргарлик кўрди. Тожикистон жумҳуриятининг Бекободга туташ районларидан келган меҳмонлар байрамга файз бағишлашди. Турли тилларда куйланган қўшиқлар, ижро этилган рақслар барча дилларни яйратиб юборди.

Бошқа район ва шаҳарларда ўтадиган байрамлар ҳам шакли ва мазмуни жиҳатидан бир-биридан ажралиб туради.

— **Наврўзни биз ўз моҳияти билан меҳр-шафқат байрами деймиз. Бу борада қандай хайриялар қилинмоқчи?**

— Ҳақиқатдан ҳам Наврўз қадим-қадимдан меҳр-шафқат байрами сифатида қадрланган. Унинг инсонпарварлик ғоялари қайта қуриш туфайли бугунги кунда яна бaралла янграяпти.

Наврўз бизни энг аввало одамгарчиликка, раҳимдилликка, биродарликка ундайди. Уришганлар Наврўз куни ярашишган, соғ одамлар беморларни йўқлашган, ўзига тўқлар етим-есирлар кўнглини овлашган... Наврўзнинг бу ғоясини тўғри тушуниб етаётган коллективлар вилоятимизда оз эмас. Бу ўринда В. И. Ленин номидаги совет болалар жамғармасининг Тошкент вилоят бўлими олиб бораётган ишларни алоҳида кўрсатиб ўтса бўлади.

Кўп болали оилаларга, ота-онасиз ўсаётган етим-есирларга ёрдам кўрсатиш, улар кўнглини кўтариш учун бу фонддан 100 минг сўм ажратилди. Бўлим раисаси Мунира Солихова яқинда 40 дан ортиқ Қаҳрамон онага байрам совғалари топширди. Энди ҳар бир етим боланинг жамғарма дафтарчасига 50 сўмдан пул ўтказилаяпти. Бунинг учун 20 минг сўм ажратилди. Айни пайтда кўп болали оилалар соғин сигирлар билан таъминланаяпти. Бу ишда районларнинг ижроия қўмиталари катта ёрдам беришаяпти.

Жамғарма ходимларининг ташкилотчилиги билан тарбияси қийин болалар колониясида Наврўз байрами ўтказилди. Байрам муносабати билан уларга совға-саломлар, ўқув қуроллари олиб борилди. Болалар шу куни ўз севган шоирлари, ёзувчилари, санъаткорлари билан учрашдилар. Бир сўз билан айтганда Наврўз болалар қалбига илиқлик ва гўзаллик олиб кирди.

Ҳақиқатдан ҳам Наврўз байрами одамлар қалбида меҳр-оқибат, раҳм-шафқат туйғуларини уйғотишга хизмат қилаяпти. Бу ўринда оҳангаронлик Тожиевлар оиласи кўрсатган ҳимматни алоҳида таъкидлаб ўтгим келади. Бу оилада беш фарзанд камол топаётган эди. Байрам арафасида Тожиевлар етимхоналардан яна 5 нафар болани ўз бағирларига олишди. Қани энди ўз болаларини тирик етим қолдираётган тошбағир ота-оналар қалбида ҳам шундай меҳр учқунлари ёлқинланса...

Байрам муносабати билан Тошкент вилоят меҳр-шафқат жамғармасидан ҳам халққа катта мурувват кўрсатилаяпти. Ташкилий қўмита аъзолари бош бўлиб, моддий ёрдамга муҳтож кишилар рўйхати тузиб чиқилди. Уларга атаб байрам совғалари тайёрланди. Қариялар уйларида пишириладиган ҳалим, сумалак ва бошқа хил баҳор таомлари учун масаллиқлар жамғарма ҳисобидан бериладиган бўлди.

Ҳайриялар ҳозирлашда вилоятимиз диний муассасалари ҳам четда қолаётгани йўқ. Байрам кунлари йирик мачитларда моллар сўйилиб, гўшти бева-бечораларга тарқатилади, егулик нарсалар улашилади.

Бундан ташқари меҳнат жамоаларининг ўзларида ҳам одамлар кўнглини кўтаришга қаратилган турли хил тадбирлар кўрилмоқда. Ҳеч ким эътибордан четда қолмайди. Бир дастурхон атрофида ширин суҳбатлар уюштирилади, куй-қўшиқлар янграйди.

— **Бу йилги Наврўз байрами Президентимиз фармонига биноан биринчи марта оммавий тарзда нишонланаётганлиги тарихий воқеа. Уни келажак авлодимиз билиши керак.**

— Тўғри. Шуни ҳисобга олиб ташкилий қўмитамизнинг биринчи мажлисида вилоятимизда Наврўз тантаналари қандай ўтганлигини ифодаловчи ҳужжатли фильм яратиш ғояси туғилди. Бу масала атрофлича ўрганилгач, 2—2,5 соатлик видеофильм яратиш имкони борлиги аниқланди. Ҳозир санъаткорлар ижодий ишни бошлаб юборишган. Видеофильмда ҳар бир шаҳар ва райондаги тантаналарга бағишланган 10—12 минутлик лавҳалар бўлади. Шу лавҳаларда Президентимиз фармонидан сўнг биринчи марта ўтказилган Наврўз байрами ҳамиша жонланиб туради.

Ташкилий қўмитанинг иккинчи мажлисида яна бир таклиф ўртага ташланди. Наврўз байрами билан боғлиқ воқеаларнинг барчасини кинолентасига сиғдириш қийин, албатта. Шуни ҳисобга олиб махсус китоб ҳам яратиш имкониятларини излаб топиш тавсия этилди. Вилоятимиз журналистлари китоб учун материаллар тўплашни ўз зиммаларига олдилар. Наврўз шарофати билан туғилаётган бундай яхши ташаббусларни қўллаб-қувватласанг арзийди.

Биз байрамга тайёргарликнинг энг масъулиятли босқичига қадам қўйдик. Ўтказиладиган ҳар бир тадбирни олдиндан яна ҳам пухталаб олишимиз, барча жойларда санитария-гигиена қоидаларига қаттиқ риоя этилиши устидан назорат ўрнатишимиз, байрам кайфиятини бузишга бўлган ҳар қандай уринишларнинг олдини олишимиз керак. Халқнинг руҳи баланд бўлса, ҳар қандай қийинчилик ҳам бартараф этилаверади. Байрамни кўтаринки кайфият билан ўтказиб, янги куч-ғайрат билан дала ва боғларда мўл ҳосил етиштиришга, эл дастурхонини ноз-неъматлар билан тўкин қилишга киришайлик.

Биринчи умумхалқ референдуми бўлиб ўтди

У ВИЛОЯТИМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ЯКДИЛЛИГИНИ, БИРЛИГИНИ, ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚ ТАРАФДОРИ ЭКАНЛИКЛАРИНИ ИФОДАЛАДИ

• КАЛИНИН

(Давоми. Боши 1-бетда).

учун барча шароитлар яратилди. Айниқса, шу кунларда 18 ёшга тўлиб биринчи марта давлат аҳамиятига таллуқли масалада иштирок этиш бахтига муяссар бўлган йигит-қизлар учун бу кун унутилмас бўлиб қолиши табиий. Чунки уларни участкада анвойи гуллар билан кутиб олишди.

Хонобод қишлоқ Совети ҳудудидаги 28-овоз бериш участкасида ҳам иш қизғин.

— Референдум олдидан ўтказилган ташкилий, тарғибот ишлари ўзининг самарасини берди, — деди комиссия раиси, Тошкент теплица комбинати директори ўринбосари, партия ташкилоти котиби Меҳриддин Аҳмедов. — Соат 12.00 даёқ 1687 кишидан 1300 дан ортиғи овоз беришда иштирок этди.

Шу пайт референдумни ўтказишга ажратилган навбатчи машинага комиссиянинг уч нафар аъзоси махсус тайёрланган қути билан сафарга отланишди. Маълум бўлишича, улар шу ҳудуддаги касалхонага бориб беморларнинг овоз беришда иштирок этишларини таъминлаш учун кетишаётган экан.

— Очиғи, мен референдумда одамлар бунчалик фаол қатнашади, деб ўйлаган эдим, — дейди 25-участка комиссия раиси Ҳамид Исмоилов. — Эрталаб соат 7.00 даноқ участкага тинмай келишди.

Бу участкага биз келган вақтда соат миллари 12 ни кўрсатар эди. Комиссия котиби бизга 81 фоиз рўйхатга олинган кишилар овоз беришда иштирок этганликларини айтди.

Умуман райondаги овоз бериш учун тайёрланган 43 та участканинг ҳаммасида иш ана шундай ташкил этилди. Одамлар ўзларининг конституцион ҳуқуқларини адо этишга фаол иштирок этдилар. Келинг уларнинг айримлари фикрини эшитайлик:

Ҳамидулла ҲОЛДОРОВ — Сергели мебель ишлаб чиқариш комбинати ишчиси. — Мен референдумда «ҲА» деб овоз бердим. Чунки Иттифоқни сақлаб қолиш ҳар қачонгидан муҳим. Сабаби, унинг парчаланиши иқтисодий инқирозни янада кучайтириб юборишига ўзим гувоҳ бўлиб турибман. Мен меҳнат қилаётган мебель ишлаб чиқариш комбинатида бошқа жумҳуриятлардан мебель учун зарур нарсаларнинг келмаётганлиги туфайли ишларимиз барбод бўлмоқда. Бу кимга керак.

Абдужалил ТАШИМОВ — райондаги 24-ўрта мактаб ўқитувчиси — Мен қозоқ фарзандиман. Ўзбеклар ичида катта бўлдим. Шу ерда олий маълумот олдим. Бугун ўзбек ва қозоқ фарзандларига физикадан сабоқ беряпман. Дўстлик мен учун ҳамма нарсадан устун. Ахир биз дарахтнинг бир илдизимиз. Шундай экан, уни парчалаб ташлаш ёки бунга йўл қўйиш асло мумкин эмас. Мен шунинг учун «ҲА» деб овоз бердим.

Владислав СЛЕПЧИНКО — «Қорасув» совхози механизатори. — Ҳеч иккиланмай «ЙЎҚ» сўзини ўчирдим. Тўғри, айримлар ажралиш тарафдори бўляпти. Лекин бу улар ўйлаганчалик натижани бермайди, бугун. Ҳозир йўқчилик, маълум инқирозни бошдан кечиряпмиз. Бу вақтинчалик. Агар бирлашиб, баҳамжиҳат ҳаракат қилсак, бу кунлар тезроқ ортда қолади.

Эргаш БАРОТОВ — Ўзбекистон ССР Ички ишлар Вазирлиги алоҳида батальони ходими — мен жумҳуриятларнинг мустақиллигига ишоняпман. Ана шу мустақил жумҳуриятлар Иттифоқидан ташкил топган давлат ўйлайманки, менинг ишончимни оқлайди. Эндиликда марказнинг ҳар хил буйруқлари, кўрсатмалари барҳам топади. Ўзбекистон ҳудудидаги ҳар қандай масала жумҳурият раҳбарлари ва халқи билан бамаслаҳат ҳал этилади. Мен ана шуларни ҳисобга олиб, «ҲА» дедим.

• БЎСТОНЛИҚ

ИЛК САҲАРДАН ёға бошлаган ёмғир қорга айланди. Об-ҳавонинг бундай ўзгариши рамзий маъно касб этди. Ҳа, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ҳаётимизда чиндан ҳам гоҳ ёмғирли, қорли, гоҳ аёзли ёҳуд илиқ кунлар бўлмоқда. Совет халқининг миллатлараро муносабатларидаги умумий иқлим исийдими ёҳуд йўқми? Бундай саволлар референдум бўлиб ўтган куни гўё бепоён осмон узра сузиб юргандай туюлди.

... Бироқ ёмғир, қорнинг ёғиши соф ниятли кишилар азму-қарорига тўсиқ бўла олмади. Бўстонлиқ райони, Товоқсой қўрғонида жойлашган 44-овоз бериш участкасига барвақт ташриф буюрдик.

— Гапнинг очиғи, тун ярмидан сўнг бироз асабийлаша бошладим, — деди участка комиссияси раиси Файзулла Тўйчиев, — лекин соат олтида овоз бериш участкасига кириб келаётган отахонларни, онахонларни, ёш йигит-қизларни кўриб, ўзимда йўқ қувониб кетдим. Соат еттида янграган карнай-сурнай садолари умумхалқ референдумининг бошланганидан дарак берди.

Қўшни 43-участкага келганимизда ҳам ана шундай завқли муҳит ҳукм сурарди. Мусиқа овозлари баралла янграб турарди. Овоз бериб бўлган кишилар ташкил этилган савдо расталари бўйлаб, ҳадялар харид қилар эдилар.

— Мен ўн бир фарзанднинг онасиман, — деди қаҳрамон она Ҳалима Асилова, — Фарзандларимиз истиқболи, уларнинг келажакда яхши инсонлар бўлиб етишишида она-Ватанимиз бирлиги, турли миллат халқларининг ҳамфикрлиги бебаҳо омил, деб ўйлайман. Мана менинг ёнимда турган қаҳрамон она — Ойкарам опа Мусабоева ҳам шу фикрдалар.

— Қизларим жуда тўғри гапни айтишяпти, — суҳбатга аралашди улар ёнида турган Ўсган ота Асилов. — Мен ўз ҳаётимда мушкул кунларни ҳам, аянчли ойларни ҳам, қийин йилларни ҳам бошимдан кечирганман. Тўқчиликни ҳам, очарчиликни ҳам кўрганман. Ҳозир ёшим тўқсонга яқинлашиб қолди. Ҳаётнинг аччиқ-чучугини тотиган бир инсон сифатида мен бугун янгиланган ягона Иттифоқимиз якдиллиги учун овоз бердим. Менга қулоқ солинглар, — деди отахон атрофидаги ёш-яланглarga қараб.— Ахир халқимиз, қари билганини пари билмайди, дейди-ку... Барчангизни мен ягона Иттифоқ учун овоз беришга чақираман.

— Отахон тўғри айтдилар, — деди Зоҳид Тожибоев. — Мен умримда биринчи марта овоз бериш қутилари ёнига келдим. Лекин, менинг илк бор овоз беришим СССР референдумига тўғри келганлигидан бағоят мамнунман. Мен ўз тенгқурларим номидан бирлигимиз, ҳамжиҳатлигимиз, бўлажак фаровон турмушимиз, миллатлар ўртасидаги тотувлик учун овоз бердим.

... Район маркази Ғазалкент кўчалари шу куни одатдан ташқари гавжум бўлди. Одамлар катта байрамни нишонлаётганларидек хурсанд эдилар. Қариялар, ёш йигит-қизлар беистисно ҳамманинг, чеҳрасида табассум жилва қиларди.

—Мен районимизда умумхалқ референдумининг боришидан қониқиш ҳосил қилиб ўтирибман. Унда 47 миллат вакиллари иштирок этмоқдалар, — деди 22-мавзе сайлов комиссиясининг раиси Александр Иванович Кашченко, — мана ҳозир соат ҳали ўн тўрт ҳам бўлгани йўқ. Ҳозиргача ноҳиямиздаги ўнта участка ўзларида овоз бериш жараёнининг тугаганлиги ҳақида ахборот бердилар.

Бугун ноҳиямиз бўйича 51 участкада 68682 киши овоз беришда иштирок этади. Шу дақиқагача 62273 киши овоз бериб бўлди. «Дўстлик» совхозидаги 7-, Ғалаба қишлоқ Советидаги 11-, Боғистон қишлоғидаги 31-участкаларда овоз берувчилар, айниқса, фаоллик кўрсатдилар. Энг узоқ участкаларимиз Дадабоев, Жаҳонобод, Бўстонлиқ қишлоқ Советларида жойлашган. Улар билан рация орқали алоқа қилиб турибмиз.

.... Ҳа, СССР референдуми куни овоз бериш жараёни Бўстонлиқ райони бўйича чиндан ҳам катта кўтаринкилик ва уюшқоқлик руҳида ўтди... Кечга бориб ёмғир ҳам, қор ҳам тинди. Об-ҳаво яна илий бошлади. Юқорида айтганимиздек, бундай ҳолат совет халқининг умумий ҳаётига таъсир қилиб, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий, миллатлараро муносабатлардаги муҳит ҳам яқин ичида исиб кетса, ажаб эмас!..

• ЎРТА ЧИРЧИҚ

СОАТ 11.30. Район бўйича референдумда қатнашувчиларнинг 76 фоизи овоз берди. Бу одамларнинг фаоллигини, референдумга, Совет Иттифоқи халқлари тақдирига бефарқ эмасликларини кўрсатади.

Шуҳрат ҚОСИМОВ, референдум ўтказиш бўйича 30-Ўрта Чирчиқ мавзе комиссияси раиси.

— Эрта тонгданоқ участкалар одамлар билан гавжум бўла бошлади. Ўзбек халқи ҳар қандай ишни барвақт бажаришга ўрганган. Районимиз аҳолиси кўп миллатли. Бу тадбир жойларда байрам тусини оляпти.

Тўйтепа шаҳридаги 4-ўрта мактабда жойлашган 35-овоз бериш участкаси. Ўқитувчилар жамоаси референдумни ўтказиш ишига пухта тайёргарлик кўрганликлари шундоққина кўриниб турибди. Одамлар оқими бир зум бўлсада тўхтамаётир.

— Сиз ҳуқуқингиздан фойдаланиб, референдум саволларига қандай жавоб бердингиз?

С. ПАК, техник-технолог — Мен «ҲА» деб жавоб бердим. Чунки етмиш йил давомида иқтисодий, маданий алоқалар жумҳуриятлар ўртасида жуда ҳам қалинлашиб кетган. Айниқса, ҳозирги иқтисодий-сиёсий аҳвол танг ҳолатда турганда ҳеч қандай алоқани узмаслик керак. Жумҳуриятлар Иттифоқигина ҳозирги вазиятдан чиқишга ёрдам беради. Буни соғлом фикр юритадиган ҳар қандай киши тушунади, деб ўйлайман.

Н. ҲАЙИТҚУЛОВ, иқтисодчи, — Совет Иттифоқининг бирлиги учун овоз бердим. Масаланинг моҳиятини тўғри тушуниш керак. Шу давргача хом ашё етказиб бериш билан овора бўлдик. Марказга қанчаси, қандай баҳода кетяпти, ҳисоби олинмади. Турли хил англашилмовчилик ва норозиликлар келиб чиқди. Ҳисобли дўст айрилмас деган гап бор. Биз ўз ҳаққимизни таниб олишимиз, ҳисоб-китобни пишиқ, пухта қилишимиз керак. Лекин бу айримлар ўйлагандек, Ўзбекистон Иттифоқдан ажралиб чиқиши керак, деган гап эмас.

• ТОШКЕНТ РАЙОНИ

СССР референдуми ўтказиладиган кун Тошкент районида бўлдик. Овоз беришнинг боришини бизга 31-мавзе комиссия аъзоси, халқ депутатлари район кенгаши ташкилий бўлими мудири Баҳодир Ортиқов ва шу комиссия котиби Бахтиёр Умаровлар шарҳлаб туришди.

Соат 8.00. Район аҳли участкаларга оқиб келмоқда.

— Районда 20 га яқин миллат вакилларидан иборат 107 минг аҳоли истиқомат қилади, — дейди Баҳодир Ортиқов. — Шулардан 62739 нафари СССР референдумида овоз бериш учун рўйхатга олинган. Эндигина 18 ёшга тўлган 2600 йигит-қиз биринчи марта овоз беришмоқда.

Соат 8.30. Комиссия аъзолари ўтирган хонада участка комиссияларидан пешма-пеш маълумотлар келиб турибди. Уларга кўра шу вақтгача районда 41094 киши овоз беришга улгурган.

— Овоз беришда район аҳли фаол иштирок этаётгани референдум арафасида биз олиб борган ташкилий, сиёсий-тушунтириш ишлари самарасидир, — дейди Бахтиёр Умаров,— Мавзе комиссиясининг жами 11 аъзоси яхши ишладилар. Район бўйича референдум ўтказиш учун 37 та участка комиссиялари тузилди. 15 февралда район хўжалик ва ташкилотларида, 1 мартда 71 та маҳалла қўмиталарида Ягона сиёсий кун ўтказилди. Ҳамма участка комиссияларида ишлаш учун қулай шароитлар яратиб берилди. Жумладан, мебель, турли жиҳозлар, телефонлар ўрнатилди.

Соат 10.30. Район бўйича рўйхатга олинганларнинг 86,8 фоизи овоз бердилар.

— Гулистон қишлоқ кенгаши, Юнусобод қишлоқ кенгаши, 29-мактабда жойлашган 37-участка биз учун энг узоқ участкалар ҳисобланади. 30—35 километр масофа нарида жойлашган бу участкалар билан рация орқали алоқа қилиб турилибди. Оператор Роман Пак вазифасини сидқидилдан бажармоқда.

Собир Раҳимов номли колхоздаги 19-участкага кириб бордик. Участка комиссияси раиси Раҳматилла Шерматовнинг айтишича, колхозчилар эрталаб далага чиқишлари муносабати билан соат 8.30 гача рўйхатдаги 3130 кишидан 90 фоизи овоз бериб улгурган.

— Тошкент чинни заводида сараловчи-йиғувчи бўлиб ишлайман, — дейди овоз бериб чиқаётган Салтанат Бойназарова. — Заводимизнинг асосий хом ашёси — каолинни Украинанинг Донецк шаҳридан, оқ қумни Ленинободдан олиб келинади. Агар Иттифоқдан ажралгудек бўлсак, бу хом ашёларсиз қолиб, заводимиз бўйича 5000 дан ортиқ одам ишсиз қолиши мумкин.

— Нимасини айтасиз, — деб суҳбатга қўшилади «Миконд» заводи йиғувчиси Шоҳида Усмонова. — Корхонамизда турли микросхемалар йиғамиз. Бунинг учун зарур эҳтиёт қисмлар эса чет эллардан ва Иттифоқнинг турли бурчакларидан келтирилади. Агар Иттифоқ таркибидан чиққудек бўлсак, боя сиз айтгандек ишсизлар сони 7 мингга кўпайиши мумкин. Бошқаларни билмадик-ку, биз СССР Иттифоқини сақлаб қолиш учун овоз бердик.

Комиссия аъзолари билан бирга Карл Маркс қишлоқ кенгаши ҳудудида истиқомат қилувчи меҳнат фахрийси Ориф ота Эрназаров уйига бордик.

— Ҳар бир хонадоннинг қут-баракаси оиланинг иноқлиги, аҳиллигига боғлиқ, — дейди Ориф ота. — Менинг кўзим яхши кўрмайди. Илтимос, «ЙЎҚ» деган жойини мен учун ўчирсангиз...

Район аҳолиси референдум куни яна икки кишига кўпайди. Турсуновлар ва Дўсабоевлар оиласи шу куни ўғил кўришди. Халқ ўз истиқболини белгилаб илк бор овоз бераётган кунда туғилган бу ўғлонлар исмигина эмас, ҳаёти ҳам Бахтиёр бўлишини истардик.

* * *

СУРАТЛАРДА: Тошкент райони ҳудудидаги участкаларда овоз бериш жараёни.

Д. Аҳмедов суратлари.

• КОММУНИСТИК

РОППА-РОСА соат 12.00 да биз Коммунистик райониннинг 23-овоз бериш участкасида эдик. Референдумда 1700 кишининг овоз бериши кутилаётганди. Ҳозир эса 90 фоиз қатнашувчи ўз зиммаларидаги бурчларини бажариб бўлганди. Шундай бўлса-да, бу ерга келувчиларнинг оқими тингани йўқ. Эрталаб соат 7.00 да биринчи бўлиб участкага «Интернационал» жамоа хўжалигида кўп йиллар меҳнат қилган, меҳнат фахрийси 76 ёшли Абдусамад ота Маҳмудов ва Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Мирюнус ака Ҳожиматовлар кириб келишди. Уларнинг қутлуғ қадами бошқаларни ҳам участка томон СССР референдумида қатнашиш учун етаклади.

26-овоз бериш участкаси «Политотдел» жамоа хўжалигининг 3-Байналмилал даҳасида жойлашган. Рўйхатдаги 2736 кишидан борйўғи 79 овоз берувчи қолган эди. Бу участкада референдум бошқача ўтказилди. Эрталабки карнай-сурнай наволарини эшитганларнинг кети узилмади. Қисқа митинг бўлди. ВЛКСМ аъзолари И. Қаюмова, Г. Йўлдошевалар биринчилардан бўлиб овоз беришди. Участкага келганларга санъаткорлар завқ-шавқ улашдилар, кўчма дўконлар ишлаб турди. Бу ерга ўрнатилган бешта кабинанинг тепасига «бўш» ва «банд» деб ёзилган. Овоз берувчи кирса қизил чироқ ёниб «банд» ёзувини кўрсатади.

Ҳозиргина овоз бериб чиққан «Политотдел» жамоа хўжалиги комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Ғ. Умаровни суҳбатга тортдик.

— Мен Иттифоқ учун овоз бердим. Чунки алоҳида бўлиб ажралиб чиқадиган бўлсак, республикамизнинг ичида ҳам келишмовчиликлар бўлиши табиий. Яъни биргина электрлаштириш системасини олайлик. Ҳозир шундай бир-бири билан чамбарчас боғланган-ки, кўп нарсаларни Иттифоқ ҳал қилади. Ёки маҳсулотларни айирбошлаш тўғри йўлга тушиши қийин. Биз бир бўлиб, Иттифоқда қолсак, янада ривожланиб қудратимиз ошишига аминман.

24-участкада ишлар яхши ташкил этилди. Бу ерда ҳам овоз бериш уюшқоқлик билан ўтди. Участка комиссияси раиси Ф. Юсупова соат 13.00 гача 2060 киши овоз берганини кўрсатди. Участка ҳудудида кўпмиллатли халқ вакиллари яшайди. Участкага кириб келган район марказий касалхонасининг стоматолог врачи дарғин миллатига мансуб Гаджи Каймаразовнинг фикрини билишга ошиқдик.

— Мен Иттифоқ учун овоз бераман. Дўстликсиз, ўзаро ҳамкорликсиз, ҳеч қандай алоқаларсиз Иттифоқ яшай олмайди. Янгиланган Иттифоқда, республикалар мустақил иш олиб борсалар, режалар ҳам бошқача бўлади. Хуллас, Иттифоқсиз яшашни тасаввур ҳам қилолмайман.

«Правда» жамоа хўжалигининг Усмонобод даҳасидаги 21-овоз бериш участкасидамиз. Атиги тўққиз киши овоз беришга келмабди. Участка комиссияси раиси Жумагул Утенбаева ҳали вақт борлигини айтди. Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, пенсионер Б. Эрназаров шундай деди:

— Иттифоқда қолиш керак. Кейин тинчлик бўлса, шуни ўзи етади.

Ҳа, ҳақиқатан юртимизда тинчлик бўлса, тўқчилик ҳам бўлади. Бойназар ота ҳақ гапни айтди. Энди улар Наврўз байрамини қандай ўтказишни режалаштиришга киришиб кетдилар.

Умуман, 26-Коммунистик мавзеси бўйича 46.658 кишининг овоз бериши кутилганди. Соат 14.00 да марказий мавзе комиссиясига келганимизда комиссия аъзоларининг қўли-қўлига тегмасди. Мавзе комиссияси раиси Т. Норматов 93,3 фоиз киши овоз берганини таъкидлади. «Правда» жамоа хўжалигининг Жумабозор даҳасидаги 17-овоз бериш участкасидан овоз бериш тугалланганлиги тўғрисида дастлабки хабар келди.

• БЕКОБОД ШАҲРИ

ИШНИ бошидан пухта қилган кишининг иши ҳам режали кўчади. Бекобод шаҳрида референдум куни ана шундай хулосага келиш мумкин эди. Чунки шаҳарда референдумни ўтказувчи мавзе комиссияси бу ишга ҳар томонлама тайёргарлик кўрди. Биринчи галда асосий диққат эътибор тарғибот-ташвиқот ишларига қаратилди. Бунга фақат комиссия аъзоларигина эмас, халқ депутатлари, партия, совет ходимлари, жамоатчилик фаоллари, меҳнат фахрийлари ҳам жалб этилди.

Маҳаллаларда, аҳоли яшаш даҳаларида халқ билан учрашувлар ўтказилди. Уларга референдумнинг нима эканлиги атрофлича тушунтирилди. Халқдан тушган бир қатор саволларга жавоб берилди. Лўнда қилиб айтганда 17 март куни шаҳардаги 28 та овоз бериш участкасига келган кишилар референдум тўғрисида ва унинг мақсадидан тўла хабардор эдилар ва ўзларининг аниқ фикрларини билдирдилар.

— Овоз бериш участкаларида меҳнаткашлар учун барча шароитлар яратилди, — деди шаҳар ижроия қўмитаси раиси Шукрулло Бобоев.— Тарғиботчилар овоз берувчиларни илиқ қарши олдилар. Ҳар кимнинг эркин фикр билдириши учун махсус хоналар ташкил этилди. Биласизми, олдиндан ўтказилган учрашувлар, суҳбатларнинг натижаси ўлароқ шаҳар меҳнаткашлари референдумда биз ўйлагандан ҳам фаол иштирок этишди. Овоз беришда 37608 киши иштирок этди.

Ҳа, Бекобод шаҳри меҳнаткашлари ўз йўлларини танлаб олдилар. Уларнинг аксарияти янгиланган ягона Иттифоқни сақлаб қолиш, мустақил республикалардан ташкил топган янги давлатни барпо этиш бугунги куннинг энг муҳим вазифаси эканлигини таъкидламоқдалар. Изоҳга ҳожат йўқ. Бу фикрни бекободликлар айтишди. Улар янгиланган Иттифоқнинг келажагига ишонмоқдалар.

Шунингдек, 17 март куни Бекобод, Бўка, Пискент, Оққўрғон, Ғалаба, Чиноз, Янгийўл, Оржоникидзе, Оҳангарон, Паркент районлари ва Ангрен, Чирчиқ, Янгийўл, Олмалиқ шаҳарларида ҳам СССР референдуми уюшқоқлик билан ўтказилди.

Референдумга бағишланган материалларни махсус мухбирлар Р. УМАРОВ, Ф. МУҲИДДИНОВ, Ҳ. ЮНУСОВ, Д. АҲМЕДОВ, Ҳ. СУЛАЙМОНОВ ва В. ТЎРАЕВлар тайёрладилар.

АТАМАШУНОСЛАР АНЖУМАНИ

ЖАМИЯТИМИЗДА содир бўлаётган ўзгаришлар маънавий ҳаётимизда ҳам ўз аксини топаётир. Хусусан, ўзбек тилига Давлат мақоми берилиши муносабати билан она тилимизнинг ҳозирги аҳволи, унинг бойлиги ва софлиги хусусида қайғурадиган бўлиб қолдик. Шунинг учун ҳам вақтли матбуот саҳифаларида, радио эшиттириш ва ойнаи жаҳон кўрсатувларида ўзбек тилининг тозалиги учун курашиш одат тусига кирди. Бу, аслини олганда, жуда тўғри ва табиий ҳаракатдир. Аммо биз, журналистлар баъзи бир сўз ва атамаларнинг мағзини чақмай туриб ҳам ишлата бошладикки, табиийки, бу билан ўзимизнинг етарли даражада саводхон эмаслигимизни намоён қилдик. Қолаверса, янги жараёнга ўзбек тилшунос ва атамашунослари ҳам етарли даражада тайёр эмаслиги, бу борада муаммолар тўлиб-тошиб ётганлиги, олимларнинг ҳам қарашлари турлича эканлиги маълум бўлди. Рўзнома ва ойнома саҳифаларида, телекўрсатув ва радио тўлқинларида хилма-хил атама ва терминлар қўлланилаётганини ана шу нуқтаи назардан тушунмоқ лозим.

Пойтахтимиздаги Сиёсатшунослик ва бошқарув институтида ўтказилган ўзбек атамашунослиги муаммоларига бағишланган жумҳурият илмий-амалий конференциясида ана шу сингари долзарб муаммолар хусусида фикр юритилди. Мазкур йиғилишни Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Жумҳурият атамашунослик қўмитаси ва Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси Тилшунослик институти ташкил қилди.

Анжуманни академик Ё. Х. Тўрақулов бошқариб борди. Ўзбекистон ССЖ Президенти маслаҳатчиси, жумҳурият Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Б. Назаров атамашуносларимиз олдида турган долзарб вазифаларга тўхталиб, олимларимиз ўзбек атамалари ва терминларини қўллашнинг илмий асосларини ишлаб чиқишлари зарурлигини таъкидлади.

Шундан сўнг йиғилганлар Тилшунослик институтининг директори, жумҳурият Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. Ҳожиевнинг «Ўзбек тили атамаларини тартибга солишдаги чалкашликлар ва уларни бартараф этиш йўллари» мавзуидаги маърузасини тингладилар. Шунингдек жумҳурият Атамашунослик қўмитасининг раис ўринбосари Ҳ. Бектемиров, Тошкент Давлат дорилфунуни ўзбек тилшунослиги кафедрасининг мудири, профессор К. Назаров, ҳуқуқшунослик фанлари доктори А. Саидов, математика фанлари доктори А. Аъзамов, «Ўзбекистон» нашриётининг бош муҳаррири А. Абдувалиев, профессор Р. Дониёров, тиббиёт фанлари номзоди А. Усмонхўжаев, Тилшунослик институтининг катта илмий ходими Н. Маҳкамов, профессор О. Мўминов, жумҳурият Атамашунослик қўмитаси бош мутахассиси Ҳ. Шамсиддинов, Сирдарё давлат муаллимлар олийгоҳи ўзбек тилшунослиги кафедрасининг мудири Қ. Самадов ва бошқа олимларнинг маърузаларида ҳам атамашунослигимизнинг долзарб муаммолари тилга олинди, уларни оқилона ҳал этиш борасида фойдали таклиф ва мулоҳазалар ўртага ташланди.

Қизғин ижодий мунозара ва баҳслар билан ўтган мазкур анжуманда атамаларни тартибга солиш бўйича тавсиялар муҳокама қилинди.

Р. ҒАНИЕВ.

Буюртма — 4884. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

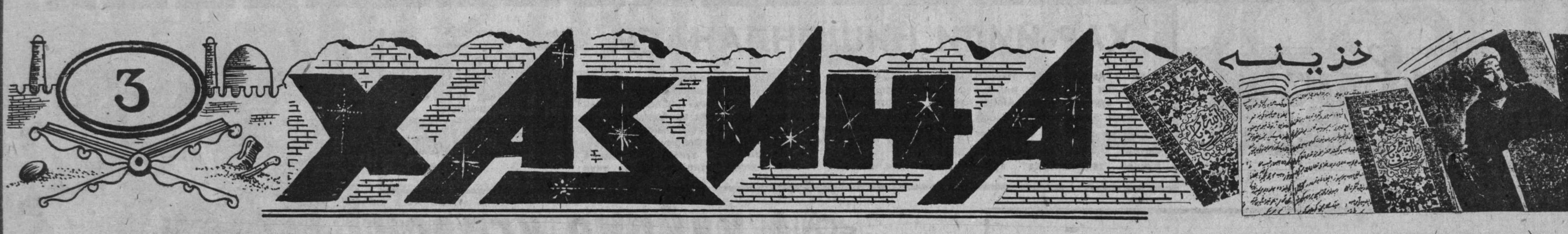

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳамда Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент вилоят кенгашининг ойлик нашри

1

Наврўз

ЭНГ МУҚАДДАС АНЪАНА

Чинакам хазинамиз ҳисобланмиш Наврўз анъаналари қадим замонлардан бери шарқ деҳқонлари томонидан нишонлаб келинганлиги бизга маълум. Бу кун — табиатнинг уйғониши, ҳаётнинг уйғониши сифатида эъзозланарди. Чунки Наврўзнинг биринчи кунидан барча дала ишлари бошланар эди. Шунинг учун ҳам бу байрам энг аввало деҳқонлар байрами бўлган.

Қадимий Вавилонда 22 март янги йилнинг биринчи куни ҳисобланарди. Қўшни Эрон ва Ўрта Осиёнинг қадимий давлатларида Наврўз удумлари ҳамда анъаналари жуда аниқ ифодаланган. Ана шундай ажойиб ва гўзал удумлар ҳақидаги маълумотлар қадимги шарқ олимлари орқали бизларгача етиб келган.

Манбаларда айтилишича, Наврўз олти кун давом этган. Унинг беш куни байрам сифатида халқ ўртасида кенг нишонланган, тўй-томошалар бўлган. Олтинчи куни эса халқ ва подшолар бу байрамни биргаликда давом эттирганлар, энг катта тантаналар шу куни уюштирилган.

Наврўздан 25 кун олдин аёллар тоғора ва бошқа идишларда донни тозалаб элаб қўйишарди ва уларга шу донни экишган. Наврўзнинг биринчи куни эса етилган бошоқларни узиб уларга қараб шу йил ҳосил қандай бўлишини билиб олишар экан. Узилган бошоқлар эса овқат сифатида истеъмол қилинарди. Шу куни одамлар бир-бирларига совға-саломлар берар, подшога ҳам ноз-неъматлар олиб келардилар. Барча муаммолар ва масалалар ҳал қилинарди, ечимини топарди, солиқ солиш вақти бошланарди. Шунингдек, шу кунлари жазоланган кишиларнинг айбидан ўтиларди.

Дастурхон безаш ҳам аниқ белгиланган удумга мувофиқ бўларди. Барча таомлар шарқ халқларидаги бахтли етти рақам билан боғлиқ бўларди. 7 рақами Наврўзнинг рамзи ҳисобланарди. Ҳар бир саватта еттита нон ва шунча дарахт шохлари ёки новдалар, етти танга, етти хил ширинлик тортиларди ва булар муқаддас исириқ билан тутатиларди. Шарқ тарихчилари қайд этишларича, айрим жойларда дастурхонга тортилган нарсалар бундан ҳам кўпроқ ва мураккаброқ бўлган экан. Масалан, дастурхонга бир овқат қўйилса, унда «с» ҳарфли етти хил ноз-неъмат бўлиши керак: сабзи, сабза (майиз), себ (олма), сирка, (сир) (чеснок) ва бошқалар. Ёки «ш» ҳарфли таомлар: ширин, шарбат, шир (сут) ва ҳоказо.

Наврўзнинг энг бахтли ранги оқ ҳисобланарди. Шунинг учун одамлар асосан оқ кийимлар киярдилар ва оқ рўмоллар ёпинардилар. Қуёшда оппоқ нур таратувчи кумуш тангалар ҳам ишлатилган. Бу билан янги нурли ёрқин ҳаёт бошланиши ифодаланарди. Байрамда албатта қўшиқлар куйлаб, ижро этиларди. Қўшиқ, куй ва рақсларни ижро этишда Суғд ва Чоч ёки Шош санъаткорлари энг маҳоратли ҳисобланарди.

Яна эътиборга сазоворлиги, Наврўз киришидан олдин халқлар орасида ўлганларни, ҳаётдан кўз юмган ота-оналар, қариндошлар ва яқинлар хотирасини ёдга олиш анъана бўлган. Қадимги Хитой тарихчилари Тошкент давлатида бу анъана энг муқаддас ҳисобланаркан, деб таъкидлаганлар.

Ю. БУРЯКОВ,
тарих фанлари доктори.

КЕЛАЖАК ТИЛСИМЛАРИ КАЛИТИ

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳамда Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент вилоятининг кенгаши «Хазина» ойлик нашрини бошлаб ниҳоятда хайрли иш қилибди. Негаки келажак тилсимларин калиди тарихдадир. Тарихи йўқолган халқ онасин йўқотган бўтадай бўзлаб дуч келган тевага эргашаверади. Охири тарихи мустаҳкам бошқа бир халққа эргашиб сингиб кетади. Бу фожиани худо ҳеч бир халққа кўрсатмасин. Бунга бир мисол мени қаттиқ ўйлантиради. Ўтган йили Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театрида ёш драматург С. Сирожиддиновнинг «Тумарис» фожнаси асосида спектакль саҳналаштирилди. Шунда рассомлар саҳнани ясатишда анча қийналдилар. Чунки «Туронда Тўмарис яшаган эрамиздан авалги VI—V асрда бинолар қандай бўлган эди? Кийимбошлар, Тўмарис тахти қандай бўлган эди?» — деган савол туғилди. Тарихий манбалар кам бўлгани учун тахминан ўша вақтдаги Румо-юнон, араб ёдгорликлари асосида либослар ҳамда саҳна безакларини яратишди. Албатта, тарихий манбалар бўлган, лекин урушлар, босқинчиликлар гирдоби ютиб юборган. Бу бир мисол. Бундай заруратлар ҳар соҳада туғилиб туриши табиий ҳолдир. Шу ҳисобдан келиб чиқиб қараганда инсон қўли билан бунёд этилган ҳар бир тош, ғишт, кийим-кечак, уй-жой санъат асаридир. Ҳозирги оддийгина кулол, темирчи, меъмор дўстимиз келажакнинг устозидир. Шу жиҳатдан бу ташаббусни бир қаламкаш сифатида юксак олқишлайман.

Ҳайдар МУҲАММАД.
Шоир ва драматург

2

НАЖЖОР ВА НАҚҚОШ ҲАМКОРЛИГИ

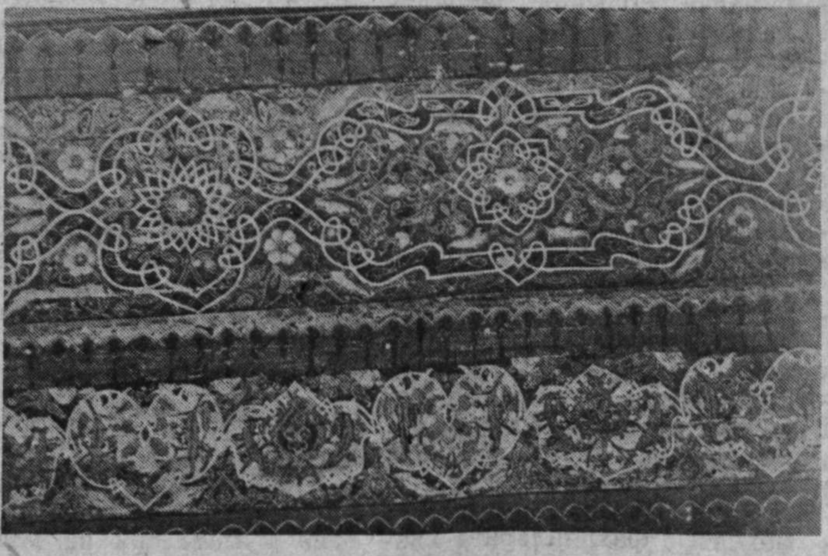

Қадимда ҳар бир маҳалла ёки қишлоқ ўзининг, ҳозирги ибора билан айтганда жамоат марказига, гузарига эга эди. Бу жойда аҳолининг энг зарур эҳтиёжларини қондириш мумкин бўлган бино ва ашёлар бўлган. Уларнинг меъморий қиёфалари бошқа иншоот ёки ён-атроф кўринишидан аксарият ҳолларда кескин ажралмаган. Шунингдек, биз бундай марказларда юксак меъморчилик намуналари қурилганлигининг гувоҳи бўламиз. Паркент ноҳиясидаги Заркент қишлоғи бунга ёрқин мисол бўла олади.

Қишлоқнинг маркази хушманзара тепаликнинг ён бағрида жойлашган. Чоратрофдаги тоғ тизмалари билан уйғунлашиб кетган эди. Марказнинг айнан шу жойда пайдо бўлишига бу ердаги булоқ сабаб бўлган бўлса ажаб эмас. Булоқнинг бунёд бўлиши ҳақида эса турли афсоналар тўқилган. Шу ерлик қарияларнинг маълумотига кўра, қишлоқнинг марказида бир вақтлар нақшинкор мачит ва ихчамгина шийпон бўлган. Суронли даҳрий йилларда мачит бузиб юборилган, аммо кўримсизгина шийпон сақланиб қолган эди. Унинг юксак бадиий таъсирини анча муқаддам бир гуруҳ талабалар билан ўлчов машғулотларини ўтказган пайтимизда дилдан ҳис қилган эдик.

Шийпон баландлиги бир метрдан ортиқроқ бўлган супа устида жойлашган. Шифтини ва нишабли томини (дастлаб том ясси, тупроқли бўлган бўлиши керак) тўрттала томонидан устунлар кўтариб турган. Нақшлар орасига сана — 1312 ҳижрий йил ва бунёдкорлар — ёғоч устаси, нажжор Уста Абдумажид ва наққош Устахон Тўрахон номлари битилган. Кўриниб турибдики, усталар ҳамкорлиги яхши самара берган. Нажжор белгилаган ёғоч қисмларидаги ўлчамлар наққош танлаган чизгиларнинг ўлчамларига мос келади. Шу сабаб бу ерда уйғунлик барқарор. Тахмин қилинишича, мачит қурилишида ҳам шу усталар ҳамкорлик қилишган.

Шийпон шифти икки мурабба қисмларга бўлинган. Мураббаларнинг бурчаклари кесик, тўғри чизиқли нақш — гирих, бошқа жойларда эса нафис наботий нақшлар ишлатилган. Ўрта сатҳларда бештадан (маркази ва тўрт бурчагида) ганчли қуббалар — ҳовузаклар жойлаштирилган. Ҳовузаклар мураббаларга тугаллик бахш этади. Усталар ушбу асарда тўғри меъёр топа билганлар. Ўз навбатида меъёр ҳамма жиҳатларда: шаклларда, ўлчамларда ҳам ифодасига эга. Бу усталарнинг маҳоратларидан далолат беради.

Албатта, бундай иншоотлар юқорида таъкидлаганимиздек вилоятимизнинг турли ҳудудларида мавжуд бўлган. Лекин, эътиборсизлигимиз, аждодларимиз ҳунарига, маҳоратларига паст назар билан қараганлигимиз, уларни эскиликка йўйганимиз ёмон оқибатларга олиб келди. Ҳечдан кўра кеч бўлса-да, сақланиб қолган мана шундай кичик обидаларга ҳам каттасидай, ростмана мерос сифатида эътибор бериб муҳофаза қилмоғимиз лозим. Заркент шийпони каби қадамжолар бизгача етиб келган қадимий гўзалликнинг ҳар қандай кўринишларини қадрлашга, анъаналаримизни такомиллаштиришга ундайди.

Ҳайрулло ПУЛАТОВ,
Тошкент политехника олийгоҳининг «Меъморчилик тарихи ва назарияси» кафедраси доценти.

Тарихимиз жонкуярлари

Олмалиқ шаҳрида кўп йиллардан бери ўлкашунослик билан шуғулланиб келаётган Тошкент политехника институтининг Олмалиқ филиали катта ўқитувчиси, шоир Мусурмонқул Асқаров бу ерда ҳаммага яхши таниш. Мусурмонқул ака ўн йилдан ортиқ шаҳар ўлкашунослик дорилфунунига раҳбарлик қилиб келаётибди. Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамиятининг фаол аъзоси, Мусурмонқул Асқаров Олмалиқ атрофидаги қадимий ёдгорликларни қунт билан ўрганмоқда. Шундай ёдгорликлардан бири Корхонадир.

Олмалиқ шаҳрида истиқомат қилаётган оддий ишчи-дурадгор Ҳайдар Рўзматовнинг асосий вақти Оҳангарон ноҳиясида ўтади. У ерда ишлаб, бўш вақтларида қадимий ёдгорликларни ўрганиш билан қизиқади. Шу жонкуяр инсон қадимий ва ҳали ўрганилмаган ёдгорликлардан бири бўлган Тункет ёдгорлиги қолдиқларини сақлаб қолишга ўз ҳиссасини қўшган.

1988 йилда Олмалиқ давлат хўжалигида маҳалла аҳолиси қабристон учун Тункет харобаси ҳудудини мўлжаллаган эди. Ўшанда Ҳайдар Рўзматов дарҳол тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти вилоят кенгашига бу ҳақда хабар берди. У ерга кенгаш раиси ўринбосари М. Мирсоатов етиб борди. Сўнгра археолог-олимлар ҳам бу ишга жалб қилиндилар. Натижада ёдгорлик сақлаб қолинди.

З. ЭШМИРЗАЕВА.

3

ДОНОЛАР ДОНОСИ

Халқимиз донишмандлар ҳақида гап кетса, илму ақл бобида тенгсиз одамларга баҳо бериш лозим бўлса, чигал муаммоларни ҳал этгучилар, бедаво дардларга ҳам даво топгувчилар учраса уларни Луқмони ҳакимга қиёс этади.

Хўш, номи неча-неча замонлар давомида алоҳида эҳтиром билан тан олиниб келинган, барча Шарқ халқлари эътироф этадиган бу зот ким? Аслида тарихда ўтган шахсми? Биз шу вақтгача ўқиган, кузатган китоблар ва бошқа илмий манбаларда бу ҳақда турли хил фикрлар бор. Шуни айтиш керакки, уларнинг аксарияти бири бирини инкор этади, бири биридан чалкаш, пайдар-пай. Баъзи муаллифлар Луқмон — тўқима образ деса, баъзилар юнон олими Алкмеонни Луқмони ҳаким дея исботламоқчи бўладилар. Айрим одамлар Луқмони ҳаким машҳур табиб ўтган деса, баъзилар ўйламай-нетмай бу — ибн Сино-да, дея жўнгина хулоса чиқарадилар.

Мен ҳам, очиғи, кўпчилик қатори яқин-яқинларгача бу зоти шариф хусусида мавҳум фикр юритиб келардим. Лекин яқинда «Ахлоқ-одобга оид ҳадис намуналари» тўпламини ўқиб чиқдим. Ундаги 11-ҳадисда шундай ёзилади: «Қора танли халқларни ҳам дўст тутаверинглар, зеро улардан учтаси жаннат аҳлининг улуғларидан бўлурлар: 1. Луқмони Ҳаким. 2. Нажоший. 3. Муаззин Билол Ҳабаший» (Нажоший—қадимги хабашистонлик подшо. Билол — озод этилган ҳабаш қул. Муҳаммад пайғамбарнинг доимий муаззини бўлган).

Мана шу ҳадисни ўқигач, Луқмони Ҳаким жумбоғи калитини топгандек бўлдим. Шу орада вилоятимиз бош имом-хатиби шайх Абдуғани Абдуллаев билан учрашиб қолдим. Бу киши таниқли диний арбоб бўлиш билан бирга, ўтмиш алломалар ҳаёти ва фаолиятини ўрганиб, улар ҳақида кўпгина шарҳлар ёзганлар. Улар жумладан Луқмони Ҳаким ҳаёти-фаолияти билан ҳам қизиққан эканлар. Илтимосимизга кўра рўзномамиз учун бирор нарса ёзиб беришни ваъда қилгандилар. Куни кеча тақсир қуйидаги мақолани таҳририятга олиб келдилар. Биз ана шу мақолани мамнуният билан ўқувчилар эътиборига ҳавола қиламиз.

С. МУСАЕВ.

ЛУҚМОНИ ҲАКИМ

Шарқ халқлари ичида Луқмони ҳаким номи билан машҳур бўлган забардаст доно кишининг айтган ҳикматли сўзлари авлоддан авлодга нақл бўлиб келади. Унинг номида Қуръони каримда бир сура ҳам бор. Айтган насиҳатлари Қуръон оятларида ва пайғамбар Ҳадисларида зикр қилинган. Бу киши ким? Пайғамбарлардан бирими ёки оддий инсонми? Бу ҳақда ҳар хил ривоятлар бор. Буюк аллома ибн Касирнинг «Ал-Бидоя-валниҳоя» номли катта тарих китобида Луқмони ҳакимнинг Довуд пайғамбар замонларида, яъни тахминан милоддан илгариги 10—11 асрларда яшагани ривоят қилинади ва унинг яшаган жойи Қизил денгизнинг Акаба қўлтиғидаги Элат шаҳри дейилади. Бошқа ривоятларда эса у қора танли занжи ёки ҳабаш бўлганлиги ҳақида нақл бор.

Қуръони карим оятларида Луқмони ҳаким ўгитлари мисолида инсонга энг керакли бўлган йўлланмалар берилади. Бунда Луқмонга, Оллоҳ таолога шукур қилиш ўргатилгани ва кимки Оллоҳга шукур қилса, ўзига шукур қилгандек бўлади, дейилади. Луқмоннинг қиссасида, у ўз ўғлига яратганга ширк келтирма. Оллоҳга ва ота-онангга ташаккур айт, деб насиҳат қилгани, улар Оллоҳга ширк келтир деб мажбур қилсалар, унда итоат этма, ва лекин уларга яхшилик қилишни унутма, деб насиҳат қилгани айтилади. Яна, «эй ўғлим, бировга зулм ва ноҳақлик қилма, чунки зулм гарчи хардалнинг уруғидек кичкина бўлса-ю ва у қаттиқ харсанг тош ичида жойлашган бўлса ҳам бир кун чиқиб сендан ўчини олади», дейди. «Эй ўғлим,— дейди Луқмони ҳаким,— намоз ўқи, амри маъруф қил, ернинг бетида ўзингга бино қўйиб юрма, бошингга тушган мусибат ва қийинчиликларга сабр қил, бу — азмли ва жиддий ишдир, одамлардан юзингни ўгирма ва кибрлик қилма дейилади.

Аксар уламолар фикрича, Луқмони ҳаким авлиёлардан бири бўлган ва пайғамбар бўлмаган, Унинг сўзларини Қуръонда ривоят қилиниши унинг Оллоҳ таолонинг севган бандаларидан бири бўлганини кўрсатади ва шунинг учун уни авлиё, яъни Оллоҳ таолонинг ихлосли дўстларидан, деб айтилган. Андалуснинг забардаст алломаси Абу Абдулло Муҳаммад ибн Аҳмад ал-Ансорий ал-Қуртубий ўзининг «Алжомеъ ли аҳкомил — Қуръон» деган машҳур тафсир китобида, Луқмони ҳаким таржимаи ҳолини бир оз ойдинлаштиради. Унинг айтишича, Луқмон ибн Боуро ибн Нохур ибн Торах,— Иброҳим алайҳиссаломнинг отаси, озардир. Яна бир ривоятда Луқмон ибн Анқоъ ибн Сарун элатнинг нубийлик аҳолисидан бўлиб, у Айюб пайғамбар синглисининг ўғли эди, дейилади. Яна бир ривоятда эса, Айюб алайҳиссалом холасининг ўғли эди, дейилади. Ривоятларга кўра, Луқмони ҳаким минг йил яшаган. Лекин шуни ҳисобга олиш кераккки, инсоният тарихида ҳамма вақт ҳам ҳозиргидек бир йил 12 ойдан иборат бўлган эмас.

Ал-Қуртубий шу ўринда яна айтадики Довуд алай-ҳиссалом Луқмони ҳаким билан учрашиб, ундан таълим олган ва Довуд алайҳиссаломга пайғамбарлик ваҳийси келгунга қадар Луқмони ҳаким элхалққа таълим-тарбия берарди. Довуд алайҳиссаломга пайғамбарлик ваҳийси, келгач, у ўз ишларини тўхтатиб, менга кифоялик қилувчи келгач, мен кифояландим деган.

Ал-Қуртубийнинг айтишича, диний эътиқод ва ақл эътироф этадики, Луқмони ҳаким пайғамбар эмасди, балки доно кишилардан бири бўлиб, у Бани Исроилда қозилик қилди. Саҳобалардан ибн Умарнинг ривояти билан, нақл қилинган ҳадисда Расулуллоҳ алайҳи вассалам шундоқ дедилар: «Луқмон пайғамбар эмас эди, лекин у сертафаккур бир банда эди, чуқур иймон эгаси, Оллоҳни севган ва Оллоҳ уни севган эди, шунинг учун унга ақл-ҳикмат ато қилди ва ер юзида ҳақиқат ва адолат юргизишга амр қилди. Шунда Луқмони ҳаким: «Эй парвардигор, менга ихтиёр берсанг, ўзимга хотиржамликни танлайин, ва бу (амалдорлик) балосини ташлайин. Йўқ, агар сенинг иродаанг шу бўлса, унга сўзсиз итоат этаман, чунки ўзинг мени хатодан асрагайсан», деди. Шунда фаришталар, нимага бу ҳақда шубҳа қиласан, деди. Луқмони ҳаким шундай жавоб қилди: «чунки ҳоким ва амалдорларнинг турган ўрни шиддатли ва хира табиатли бўлур, мазлумлар уни ҳар тарафдан ўраб турадди, агар тўғри ҳукм чиқарса, Оллоҳ азобидан нажот топади, агар ноҳақ ҳукм чиқарса, дўзахга тушади. Дунёда оддий киши бўлиб ўтиш амалдор бўлиб яшашдан афзалдир. Кимки дунё нематини охиратдан афзал билса, уни дунё ҳам инкор қилади ва жаннат йўлини топа олмайди». Унинг бу сўзига фаришталар офарин айтдилар.

Луқмони ҳаким бир кун ухлаб қолиб, уйғонса бутун ақл-виждони ҳикматга тўлганини кўрди ва уни халқ ичида ёя бошлади. Ундан кейин, Оллоҳ таоло Довуд алайҳиссаломга нидо қилиб эди, у пайғамбарликни қабул қилди ва хатоларни қилганда Оллоҳ уни кечирар эди, шунда Луқмони ҳаким ўз ҳикмати билан унга оро кирарди. Довуд алайҳиссалом унга: «Сенга хуш бўлди, ҳикматни ихтиёр қилдинг ва балодан қутилдинг. Довуд эса хилофат (амалдорлик)ни ихтиёр қилиб неча балоларга йўлуқди», дерди. Луқмони ҳакимга: «Нима сабабдан сиз пайғамбарликдан кўра ҳакимликни афзал кўрдингиз, ҳолбуки парвардигорингиз сизга ихтиёр берган эди, дейишганида Луқмони ҳаким: «Агар менга пайғамбарликни қатъий этиб топширилганда эди уни қабул қилардим ва унда Оллоҳдан мадад тилардим, лекин Оллоҳ менга ихтиёр берди, мен эса пайғамбарликнинг уддасидан чиқмайман деб қўрқдим ва шунинг учун Оллоҳ менга ҳикматни берди», деди.

Луқмони ҳакимнинг касби-ҳунари ҳақида ҳар хил ривоятлар бор. Холид ибн ал—Рабъийнинг ривоятича унинг касби дурадгорлик эди. Унинг хўжайини бир кун қўй сўйишга буюриб, унинг гўштидан энг ширин ва мазали жойини олиб кел, деб буюрди. У қўйнинг юраги ва тилини кесиб келди. Кейин яна бошқа қўйни сўйишга буюриб, унинг энг бемаза ва аччиқ жойидан олиб кел, деб буюрди. У эса яна юраги ва тилини кесиб келди. Бунинг сабабини сўраганда, «бу икки аъзо яхши бўлса эгаси ҳам яхши бўлади, бу икки аъзо ёмон бўлса эгаси ҳам бадхўй ва аччиқзабон бўлади», деб жавоб берди Луқмони ҳаким.

Луқмони ҳакимнинг ҳикматлари кўплаб ривоят қилинган. Ундан: «Одамларнинг қайсиси ёмон?» деб сўрашганида, у «Одамлардан ҳаё қилмаганлари», деган экан.

Луқмони ҳаким ўз ўғлига шундай насиҳат қилган: «Ўғлим, нодон ва жоҳил бир киши сен билан бирор масала устида баҳслашиб қолса, сен унга мулойимлик билан жавоб бер. Агар у сенинг жавобингдан қаноатланмай, жаҳли чиқа бошласа, сўзингни яна қайтариб айтма, у билан олишиб ўтирма, сукут қил».

Луқмони ҳакимнинг ўз ўғилларига қилган насиҳатлари шаклида бизга етиб келганлари кўп учрайди. Имом ал-Газзолийнинг «Иҳъё ул-улум» номли машҳур китобларида шулардан қуйидагилар келтирилган.

«Эй ўғлим, олимлар билан баҳслашма, сени ёмон кўриб қоладилар». Луқмони ҳакимнинг ўғли отасидан: «Инсоннинг яхши ҳислатларидан қайсилари яхшироқ?— деб сўраганда, у «Диёнатлиликдир», дебди. «Агар иккита сўзлик бўлса-чи?»—деса: «Диёнат ва бойлик»,— дебди. «Агар уч сўзлик бўлса-чи?» деса: «Диёнат, бойлик ва шарму ҳаё» — дебди. «Агар тўрт сўзлик бўлса-чи?»—деса: «Диёнат, бойлик, шарму ҳаё ва яхши хулқ»,— дебди. «Агар беш сўзлик бўлса-чи?—деса: «Диёнат, бойлик, шарму ҳаё, яхши хулқ ва саҳоватлилик»,— дебди. «Агар олтилик бўлса-чи?» деса, отаси: «Шу беш ҳислат кимдаки мавжуд бўлса, у Оллоҳ олдида тоза ва покизадир. Оллоҳ унга дўстдир ва шайтондан узоқдир», — дебди.

Абдуғани АБДУЛЛО,
Тошкент вилояти бош имом-хатиби.

МАНГУ ЛАҲЗАЛАР

Ўзбекистон Ўлкашунослар жамиятига уюшган мутахассислар, ўлкашунос олимлар кенг кўламдаги масалаларни кўриб чиқмоқдалар. ЮНЕСКО ташкилоти қарори билан амалга оширилаётган Буюк ипак йўли йилини нишонлаш юзасидан ҳам жамият қатор муҳим тадбирларни кўрмоқда.

«Буюк ипак йўли — мулоқот йўли» дастури масаласи яқинда бўлиб ўтган жумҳурият йиғилишида ўлкашунослар томонидан атрофлича муҳокама қилинди. Ушбу йиғин мобайнида ўзбекистонлик кино санъати усталарининг халқаро тадбирни амалга оширишга қўшаётган ижодий ҳиссалари ижобий баҳоланди.

Чиндан ҳам Буюк ипак йўли бўйлаб суратга олинган ленталар қадимги карвон йўлини қайта жонлантиришда муҳим аҳамият касб этди. «Ўзбектелефильм» ижодий ходимлари, совет маданият жамғармаси Ўзбекистон бўлими, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси вакилларининг ўлкашунослар жамияти билан ўтказган экспедицияси тафсилотларини ўзида акс эттирган мазкур кинолавҳалар йиғилиш аҳлига кўрсатилди.

А. АЛИЕВ.

Наврўз йўқламаси

ҲАР ЙИЛИ НИШОНЛАНАДИ

● ТЎҚИМАЧИЛАР Наврўз байрамини ҳар йили нишонлашга одатланишган. Айниқса, ўтган йили у барча миллатлар ва элатлар айёми сифатида байрам қилинди. Бундай тантаналарда тўқимачилар байналмилал аҳил ва иноқ, ягона оила аъзоларидек уюштирилган ўйин-кулгиларда қатнашадилар, бир-бирларини миллий таомлар билан меҳмон қиладилар.

Ўтган йили, айниқса, 11- ва 23-ётоқхоналар ёшлари Наврўзни намунали ўтказишди. Улар шу куни ҳалфана йўли билан палов ва бошқа миллий таомлар тайёрлашди. Ишлаб чиқариш фахрийлари, оқсоқолларни тўкин дастурхонга таклиф этишди, улар учун бадиий ҳаваскорлик тўгараклари қатнашчилари ижросида концерт уюштиришди. Ашулачилар ҳам, мусиқачилар ҳам, шоирлар, тақлид қилувчилар ҳам ётоқхоналардаги ёшларнинг ўзларидан чиқди.

Улар бу йил ҳам Наврўзга қизғин ҳозирлик кўришяпти.

А. ГЕХТЛЯР.

ИККИ ҲИССА КЎП

Вилоят ижроия қўмитасининг умумий овқатланиш бошқармаси ҳамда Чирчиқ. Ангрен, Бекобод, Янгийўл, Оҳангарон умумий овқатланиш трестлари қошида «Наврўз» байрамини ўтказиш бўйича штаблар ташкил этилди ва тадбирий чоралар тасдиқланди. Шунга кўра вилоят шаҳарларида умумий овқатланиш корхоналарида қўшимча овқатланиш ўринлари билан соябонлар ўрнатиш, чойхоналарда савдо пештахталарини алмаштириш, атрофдаги ариқларни тозалаш, тартибга келтириш ва ободонлаштириш ишлари бажарилди.

21 март куни жойларда асосан умумшаҳар ярмаркалари ташкил этилиб, унда ҳалим ва сумалак каби миллий таомлар, қандолат ва пазандалик, ярим тайёр маҳсулотлар билан савдо қилинади.

Шаҳар ярмаркаларидан ташқари 14 та микрорайонда, 15 та қўрғонда, 30 та маҳаллада миллий таомлар, ҳалим, сумалак, қандолат ва пазандалик сотув кўргазмалари ташкил этилади. Жумладан, Ангрен шаҳрининг Қорабоғ, Гулбоғ, Облиқ, Лашкерак қўрғонларида, 2/2, 3/2, 5-1а даҳаларида, Чирчиқ шаҳрининг Юмалоқ, Азотчи, Химик қўрғонларида. Янгийўл шаҳрининг Файзиобод, Калинин маҳаллаларида ва бошқа жойларда шундай тадбирлар ўтказиш мўлжалланган, сумалакни 110 та жойда, ҳалимни эса 80 та жойда тайёрлаш режалаштирилган. Шунингдек ошнинг бир неча хиллари, бошқа ўзбек миллий таомлари ҳам тайёрланади.

1990 йилда вилоятимиз шаҳарлари бўйича Наврўз таомларига 4, 3 тонна буғдой сарф қилинган эди. Бу йил эса 150 минг кишилик сумалак, 60 минг кишилик ҳалим сотмоқчимиз ва бунга 8, 6 тонна буғдой сарф қилинади, бу 1990 йилга нисбатан 2 баробар кўп демакдир.

Қариялар, болалар, ногиронлар ва бева-бечораларга ва боқувчисидан ажралганларга савдо хизмати кўрсатишга алоҳида эътибор берилади. Улар бепул сумалак, ҳалим билан таъминланади. Бошқарма, трест ва комбинатлар, жамоа фуқаролари умумхалқ хайрия ҳаракатларида фаол иштирок этиши мўлжалланмоқда.

Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийларига хизмат кўрсатиш учун ҳар бир шаҳарда ярмаркаларда 100 ўринли 2 тадан чойхона ва маҳаллалардаги чойхоналарни миллий тарзда жиҳозлаш ишлари олиб борилмоқда.

Ушбу чойхоналарда ёғоч чорпояларга кўрпачалар, болишлар солиб, дастурхонларни тузатиш, уларни миллий идиш-товоқлар билан безаб, ўзиқайнар ўрнатиш мўлжалланган.

Чойхўрларга миллий қандолатлардан пашмак, новвот, холва билан бирга одатдаги қора, кўк чой, мижозчой, ширчой, ялпизчой, мурччой тортилади.

Умум шаҳар ярмаркаларида, қўрғон, дала ва маҳаллалардаги сайилларда ўзбек чолғу гуруҳлари, карнай, сурнай, ноғора ва доирачилар иштирок этадилар. Дўппи, тўн кийган хизматчилар халқ хизматида бўладилар.

«Наврўз» байрамида миллий таомлар, ширинликлар, қандолатлар тайёрлаш, умум овқатланиш корхоналарини дид билан жиҳозлаш бўйича танлов эълон қилинди. Ғолиблар совринлар ва пул мукофотлари билан тақдирланадилар.

Шаҳарларда ўтказиладиган тадбирлар режаси ижроия қўмиталари ва маҳалла оқсоқоллари билан маслаҳатлашиб тузилган.

И. ИКРОМОВ,
вилоят ижроия қўмитасининг умумий овқатланиш бошқармаси бошлиғи.

МАРҲАБО!

ТОШКЕНТДАГИ «Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасида цехлараро Наврўзга атаб тантанали кеча тайёрланмоқда. Бирлашма клубида Сирожиддин Шаломов раҳбарлигидаги даста, Даврон ва Зиёда Балиқовлар раҳбарликларидаги бирлашма «Дуторчи ва ашулачи ҳамда раққоса чеварлари», Йўлдош Юсупов раҳбарлигидаги карнай-сурнай, ноғора ва доирачилар гуруҳи ва бошқа санъаткорлар, бадиий ҳаваскорлар тўгараги аъзолари қатнашадилар. Бирлашмага қарашли болалар боғчаси кичкинтойлари ва бошқа санъат соҳиблари ҳам 1991 йил 19 март куни бирлашма ҳовлисида ўтказиладиган «Наврўз шодиёнаси»да иштирок этишади.

Бу шодиёна кечасига Октябрь районида яшовчи қаҳрамон оналар, илғор ишчилар, район раҳбарлари ҳам таклиф қилинганлар. Наврўз дастурхонига сумалак, кўксомса, шовул, ялпизли сомса, ток оши, кўк чўчвара, палов каби таомлар қўйилади. Биз эса қўлимиз кўксимизда: «КЕЧАМИЗГА МАРҲАБО!» — деймиз.

Абдулла ТОЛИПОВ.

Суратларда: Наврўз айёмига бағишланган кечага қизғин тараддуд кўрилмоқда.

ХАЙРИЯ КЕЧАСИ ЎТКАЗИЛДИ

Қизил Ярим Ой жамияти Тошкент вилоят ва Бўстонлиқ ташкилотлари Ғазалкент шаҳрида Наврўз айёмига бағишлаб, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийлари учун хайрия дам олиш кечаси ўтказди.

Шаҳар маданият саройининг рақслар зали столлар билан жиҳозланиб, уларга гуллар, турли ширинликлар, пишириқлар ва чой қўйилди. Турли қишлоқ ва қўрғонлардан келган фахрийлар ана шу столлар атрофига ўтириб, ўзаро суҳбат қурдилар. Беғараз ва меҳрибон шафқат ҳамширалари эса улар хизматида бўлишди.

Шафқат ҳамширалари... Бу ажойиб аёллар қилаётган ишни бир-икки оғиз сўз билан тасвирлаш қийин. Улар кексаларга, беморларга ёрдам қўлини чўзиш, ғамхўрлик қилишни ўзларининг доимий бурчлари деб биладилар. Халқимизнинг «Чинакам одам бировнинг бошига ташвиш тушганда билинади» деган ҳикматли сўзлари гўё улар ҳақида айтилгандек.

Районда ёлғиз ва бировнинг ёрдамига муҳтож 293 киши бор. Қизил Ярим Ой жамиятининг 9 та шафқат ҳамшираси ва 5 та кичик тиббиёт ҳамширалари улар ҳолидан баҳоликудрат хабар олиб туришибди. Байрамолди тадбирида пенсионер Екатерина Макаровна Трутнева шафқат ҳамшираси Кимё Юсупова ҳақида кўпгина илиқ гаплар айтди. Кимё уни ўз онасидек ардоқлайди, дўкондан керакли нарсаларни харид қилиб келтиради, уй юмушларига кўмаклашади, тиббий ёрдам кўрсатади. Ваҳоланки, ўзининг беш боласи, эри бор. Кимё Юсупова оғир дақиқаларда Ўринбоевлар хонадонига ҳам кўп яхшиликлар қилган. Онасиз қолган, бири биридан ёш 12 болани ўз ғамхўрлигига олди. Уларга овқат пишириб бериб турди, кийим-кечакларни ювиб-дазмоллади, қўлдан келганча болаларни оқ ювиб, оқ таради. Бировнинг ташвишини ўз ташвиши деб билди.

Эр-хотин Нури ва Зуҳра Мамутовлар, 82 ёшли Нурмат Эркеметов, Надежда Исаевна Малишникова, Геннадий Иванович Князев ва бошқа пенсионерлар ҳам Қизил Ярим Ой жамиятининг Муҳаррам Тешабоева (у 30 йилдан зиёд вақт мобайнида мазкур соҳада ишлаб келмоқда), Зайнаб Асанова, Тамара Вафина каби шафқат ҳамширалари ҳақида кўпгина илиқ фикрлар билдиришди.

Вилоят Қизил Ярим Ой жамияти раиси Ф. А. Латипова фидойи ҳамшираларга гуллар ва фахрий ёрлиқлар топширди.

Байрамолди дам олиш оқшомида Ғазалкент шаҳрининг «Алая гвоздика» пенсионер аёллар хори ва «Оптимист» вокал-чолғу дастаси хизматда бўлди.

Уч соатдан зиёд давом этган ушбу тадбир давомида унинг қатнашчилари унутилиб бораётган кўҳна қўшиқларни ёдга олиб, жўр бўлиб куйлашди, биргалашиб рақсга тушишди, ўз қувонч ва ташвишлари билан ўртоқлашишди, моҳир ошпазлар тайёрлаган паловни баҳам кўришди. Бўстонлиқ фахрийлари мазкур Наврўзолди оқшомини узоқ вақт эслаб юришса ажаб эмас. Зеро, унинг ташкилотчилари кечанинг мазмунли ўтиши учун бор имкониятларни ишга солдилар.

У. ҲИКМАТОВ.

● СУРАТЛАРДА: хайрия кечаси лаҳзалари.

Р. АЛЬБЕКОВ суратлари.

КЕЛИНГ, БИРГА БАЙРАМ ҚИЛАМИЗ

АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОНИ СИЗЛАРНИ НАВРЎЗГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Элимиз байрам кайфиятида. Ҳамма қувончли — «Наврўз» ташвишлари билан банд. Умуммиқёсида ҳеч қандай мусобақа эълон қилинмаган бўлса ҳам жойларда уни жозибалироқ, тантанавор ўтказиш учун ҳақиқий «кураш» кетмоқда. Аввалдан тузилган ташкилий комиссиялар ўз ишлари самарасини ана шу шодиёна кунларда кўрадилар.

Рўзномамизда «Наврўз йўқламаси» рукни орқали вилоят районларидаги тайёргарлик ишлари тўғрисида ахборотлар берилди. Бугунги йўқламани эса пойтахт районларидан бирида олиб бормоқчимиз. Чунки вилоятнинг кўпгина аҳли айём кунларини пойтахтда ўтказишни режалаштирган.

Хўш, Халқлар дўстлиги, Тинчлик, Нон шаҳрида Наврўзга атаб қандай тадбирлар белгиланган?

21 март куни пойтахтликлар ва шаҳримиз меҳмонлари Фарҳод кўчасида жойлашган Акмал Икромов номли майдонга келсалар янглишмайдилар. Бу ерда эрталабдан қош қорайгунча театрлаштирилган «Марҳабо, Наврўз!» деб номланган халқ сайли бўлиб ўтади. Бу сайлда каттаю-кичик, эркагу аёл, барча, мириқиб ҳордиқ чиқариши учун шароитлар муҳайё. Фарзандларимиз эпчиллик, зукколик бобида ўзларини синаб кўрадилар. Якка кураш соҳибларининг чиқишлари, миллий кураш мусобақалари, варрак учириш, район ДОСААФ спорт клубининг енгил автомобиль, мотоциклларидаги намойишлари бўлиб ўтади.

Қадимий урф-одатларимиз, табаррук ёшлиларни эъзозлаш, тўй маросимлари ва келин саломлар, алла ва мушоиралар халқ сайлидан ўрин олган. Шу куни районга республиканинг кўзга кўринган санъаткорлари ташриф буюришади. Ўзбекистон халқ артисти, Ҳамза номидаги Давлат мукофоти лауреати Фаррух Зокиров раҳбарлигидаги республикада хизмат кўрсатган «Ялла» ашула-чолғу дастаси ўз «чойхона»сини майдон ўртасида очади. Миллий қаҳрамонимиз Насриддин Афандининг табрик саломи, буюк алломамиз Алишер Навоийнинг байрам қутлови (ЎзССР халқ артисти Ёқуб Аҳмедов ижросида), республика «Наврўз» дастасининг томошаси, «Насриддин Афанди» театр-студиясининг чиқишлари меҳмонлар хизматида бўлади.

Кулги устаси Обид Асомовнинг чиқишлари, Ҳамза номидаги Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Теша Мўминов, халқ севган санъаткорлар Маҳмуджон Азимов, Ҳожиакбар Ҳамидов, Олимжон Орифжонов ва Юлдуз Усмоновалар ижросидаги дилбар қўшиқлар ҳам сайл программасидан ўрин олган. Қирғизистон халқ артисти Толибжон Бадинов, раққоса, ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Насиба Мадраҳимоваларнинг жозибадор қўшиқ ва рақслари сизларга бағишланади.

Бутуниттифоқ ва халқаро танлов совриндори Мансур Тошматов раҳбарлигидаги жамоа аъзолари мириқиб дам олишингиз учун ўзларининг санъатлари билан хизмат қилади. Республика рақс билим юртининг талабалари, афсунгар Тўйчи Тожибоевнинг чиқишлари сизга мунтазир.

Баҳорнинг шифобахш таомлари — ҳалим, сумалак ва бошқа миллий таомлар, ширинликлар, салқин ичимликлар — ҳамма-ҳаммаси ташриф буюрганлар учун муҳайё этилади.

Қизиқарли баҳс, ўйинлар, от араваларда сайр этиш, гул сайли, хўжалик молларининг кўргазма савдоси азиз меҳмонлар хизматида бўлади.

Акмал Икромов районида тайёрланган байрам программасига «Ташинтерм» Совет-Хитой қўшма корхонаси ҳомийлик қилади.

● Футбол:

МАҒЛУБИЯТГА ҲАМ КЎНИКАМИЗ

«Буни олий лига дейдилар» — деган эди «Пахтакор» мураббийси Ф. Новиков мавсум арафасида учрашганимизда. У мутахасис бўлгани учун ҳам ҳар қандай «об-ҳаво»га тайёр эди, яъни олдинда уни нималар кутаётганини яхши биларди. Фақат «совуқ ҳаво» бунчалик тез келишини ким ўйлабди дейсиз? Ўз майдонида Украина командалари билан икки учрашув ўтказган пахтакорчилар бор-йўғи бир очкога эга бўлишди, холос. Шанба куни Днепропетровскнинг «Днепр» клуби ҳамшаҳарларимиздан 2:1 ҳисобида устун келди. Бу «Пахтакор»нинг ўз майдонида Новиков раҳбарлигидаги биринчи мағлубияти эди. Адашмасам, бундан аввал «Пахтакор» Тошкентда 1989 йилнинг 14 октябрида «Қайрат»дан 2:3 ҳисобида доғда қолган эди...

Умуман, командамизнинг ҳозирги аҳволи шундайки, ундан катта нарса кутиш мушкул. «Қозонда бори чўмичга чиқади» дейишади-ку. Ҳимоя чизиғи олий лига командалари орасида энг бўши бўлса, ажаб эмас. Денисов 31 га қараб кетаяпти, Яркин билан Узоқовнинг ҳали «чилласи ҳам чиқмаган». Янги ўйинчиларга ишониб Микляев, Рўзимов ҳамда Тўраевларга жавоб бериб юборилди. Улар ўрнига келиши лозим бўлган Павличюк учун Минскнинг «Динамо» командаси 65 минг сўм сўради, бухоролик Горбач «Пахтакор»да ўйнашдан бош тортди. Қолган ўйинчиларни эса ўз командалари қўйиб юбормади. Агар республиканинг бош командасини истеъдодли, маҳаллий ёш футболчилар билан тўлғаза олмас экан, унда футбол федерацияси нима иш билан шуғулланмоқда деган ҳақли савол туғилади.

«Пахтакор» — «Днепр» учрашувига тўхталсак, унда меҳмонларнинг устунлиги сезилиб турди. Тўғри, «Пахтакор»нинг ҳужумлари кескинроқ бўлди, Пятницкий, Қосимов, Галиевлар қулай имкониятлардан фойдалана олмадилар. Бироқ меҳмонлар ўзларини шундай тутишди-ки, борди-ю «Пахтакор» учта тўп киритса, улар бемалол тўртта билан жавоб қайтаришлари мумкин эди. «Пахтакор» — «Черноморец» учрашувида «Днепр»нинг «разведкачиси», яъни оператори ўйинни тўлалигича видеоаппаратга ёзиб олган эди. Ўтган бир ҳафта давомида улар бўлғуси рақибларни синчковлик билан ўрганишган бўлишса ажаб эмас. Шквирин билан Оганесянни шундай қўриқлашдики, икки моҳир футболчимиз ипсиз боғланиб қолди. Қосимов ҳали спорт формасига кирганича йўқ. Фақат Андрей Пятницкийгина майдонда дадил ҳаракат қилди.

Учрашув бошида ўйингоҳ диктори Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси «Пахтакор»дан биринчи тўп киритган ўйинчи учун махсус соврин таъсис этганини айтиб ўтди. Пятницкий худди шуни кутиб тургандек, Галиев оширган тўпни тўхтатмасдан дарвозага йўллади. Ўз ҳимоячилари тўсиб қолгани учун меҳмонлар дарвозабони Городов дарвозага кираётган тўпни фақат нигоҳи билан кузатиб қолди.

Муваффақиятдан руҳланган пахтакорчилар яна кетма-кет ҳужум уюштиришди. Тажрибали днепрчилар эса ҳимояланa туриб қарши ҳужум учун қулай фурсат излашарди. Бундай фурсатни уларга ўйиннинг 40-дақиқасида ҳимоячиларимиз яратиб беришди. Вадим Тишченко 3 метр (!) масофадан тўпни дарвозага йўллади. Ўйинни майдон марказидан бошлаган пахтакорчиларда асабийлашиш пайдо бўлди. 3—4 марта бир-бирига оширилгандан сўнг, тўп йўқотилди ва 41-дақиқада Эдуард Сон иккинчи тўпни «Пахтакор» дарвозасига аниқ йўллади.

Умуман иккинчи тур учрашувлари меҳмонларни мамнун этди: «Торпедо» — «Спартак» (Москва) — 1:2, «Арарат» — «Локомотив» — 1:0, «Динамо» (Киев) — «Шахтёр»— 0:0, «Помир» — «Черноморец» — 1:1, «Металлург» — «Металлист» — 0:1, «Спартак» (Владикавказ) — «Динамо» (Минск) — 0:2, «Динамо» (Москва) — МАСК — 1:2.

«Пахтакор» навбатдаги учрашувни 23 март куни Донецкда маҳаллий «Шахтёр» командаси билан ўтказади.

А. ИМОМХЎЖАЕВ.

Хатлар «Тошкент ҳақиқати» НАЗОРАТИДА

ТЕКШИРИШЛАР, НАТИЖАЛАР, ЧОРАЛАР

Ҳурматли редакция! Ўғлимизни одатимизга кўра хатна қилдирган эдик. Унга таклиф этилган уста уқувсизлиги туфайлими фарзандимизни ногирон қилиб қўйди. Қўл-оёқлари қалтираб, азоб чекмоқда. Ўзини «уста» деб юрган бу шахсни, яъни Пўлат Юнусовни қилмишига яраша жазолашни сўраб, турли ташкилотларга мурожаат қилдим. Лекин уларнинг биронтасидан қониқарли жавоб ололмадим.

М. АБДУРАСУЛОВ,
Тошкент шаҳри.

М. Абдурасуловнинг шикоят аризасини кўриб чиқиш учун Тошкент шаҳар прокуратурасига ҳавола қилинган эди. Шаҳар прокурорининг муовини С. М. Мухторовдан олинган жавоб хатида шикоят ариза юзасидан текшириш ўтказилганлиги, М. Абдурасулов эса ўғлини хатна қилдириш учун ўз танишини таклиф этганлиги кўрсатилади. Лекин П. Юнусов тегишли тиббий тадбирларни кўрмаганлиги оқибатида бола анча азоб чеккан. Бу масала билан Киров район ички ишлар бўлимининг участка назоратчиси Е. Жўлдабоев шуғулланиб, «уста»нинг ҳаракатларида жиноят аломатлари йўқ деб мазкур ишни кўриб чиқишни у яшаётган маҳалланинг ўртоқлик судига ҳавола қилади. Шикоят аризада «уста»нинг ўғиллари ҳам болаларни хатна қилиш билан шуғулланади, деган жумла текшириш даврида тасдиқланмади. Ариза муаллифига текшириш натижалари ҳақида хабар қилинди, дейилади жавоб охирида.

МУҲАРРИРИЯТДАН Яқинда М. Абдурасулов рўзномамиз муҳарририятига мурожаат қилиб, унда прокуратура томонидан редакцияга берилган жавобда таниши деб кўрсатилган П. Юнусовнинг унга ҳеч қандай яқинлиги йўқлигини, бунинг устига шаҳар прокуратураси унга ҳеч қандай жавоб йўлламаганлигини, хуллас, шикоятига қониқарли биронта жавоб ололмаганлигини кўрсатади. Шу муносабат билан биз бу масалага аниқлик киритиб беришни яна Тошкент шаҳар прокуратурасига ҳавола этамиз.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Буюртма — 4885. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12